

HØRINGSUTTALELSE FRA FORSKNINGSETISK UTVALG VED DIAKONHJEMMET HØGSKOLE OM

REVIDERTE RETNINGSLINJER FOR SAMFUNNSFAG, HUMANIORA, JUSS OG TEOLOGI (NESH)

Innledning

Utvalget mener forslaget til reviderte retningslinjer for samfunnsfag, humaniora, juss og teologi er godt, velstrukturert og relativt lett tilgjengelig. Vi synes kapitlet "Innledning" inneholder mye nyttig informasjon og avklaringer. På side 8 bør det fremgå at ikke all medisinsk og helsefaglig forskning skal legges fram for REK. Fremleggelsesplikten gjelder slik forskning på mennesker, helseopplysninger og på humant biologisk materiale

Utvalget har noen kommentarer til enkelte punkter i retningslinjene:

Punkt 27. Plagiat

Om plagiatbegrepet:

Retningslinjene omtaler her "Plagiat av andres tekst, materiale, ideer og forskningsresultater", og forstår plagiat i forskningsetisk forstand som "å stjele stoff fra andre forfatters og forskeres arbeider og presentere det som sitt eget.". Slik vi leser dette inngår ikke selvplagiat i dette plagiat-begrepet. Selv-plagiat kan for eksempel være dobbelt-publisering jf Høringsnotat – endringer i forskningsetikkloven av 7. juli 2015, s. 57-58, hvor dette temaet diskuteres. I høringsnotatet til forskningsetikkloven sies det at plagiatbegrepet, i forskningsetisk sammenheng, i noen tilfeller også vil kunne omfatte selvplagiat/dobbeltpublisering m.m., og det skilles det mellomplagiat i opphavsrettslig forstand (å "stjele" fra andres arbeider) og plagiat i forskningsetisk forstand (å hindre villedning av leseren om hvem som står bak resultater/informasjon). Utvalget mener det vil være en fordel om lovverket og NESH sine retningslinjer anvender samme forståelse av plagiatbegrepet.

Punkt 29. Medforfatterskap

NESHs reviderte retningslinjer foreslår nå å slutte seg til Vancouver-konvensjonen for medforfatterskap. I punkt 29 gjengis 4 kriterier fra denne konvensjonen for hva som kreves for å være forfatter. Disse kriteriene er i seg selv ganske krevende, noe de også bør være.

Men i neste setning i teksten i punkt 29 står det "Det er altså tilstrekkelig for å kvalifisere seg som forfatter at man har bidratt til det intellektuelle arbeidet med artikkelen i vid forstand, for eksempel samlet inn data, kritisk revisjon og godkjenning av sluttproduktet." Ordvalget i punkt 29 ser ut til å tone ned kravene når man skriver at "det er altså tilstrekkelig...". Vi forstår kriteriene 1-4 slik at man må oppfylle alle kriteriene, ikke bare ett av dem. Da blir de valgte formuleringene i forslaget til nye retningslinjer uheldige, det kan se ut som om kravene til å være forfatter er mindre krevende enn det de faktisk er i Vancouver-konvensjonen.

Punkt 31. Habilitet

Under punktet om habilitet står det: "Man bør unngå å delta i godkjenning, finansiering eller bedømmelse av egen forskning...". Dette forstår vi som klare eksempler på når man juridisk er inhabil, så her er ikke "bør" et dekkende uttrykk.

Videre ville det være til god hjelp om retningslinjene skilte mellom juridisk inhabilitet på den ene siden og gråsoner, dobbeltroller og interessekonflikter (som ikke fører til inhabilitet i juridisk forstand), men der etikken kommer inn på den andre siden. Dette er noe uklart slik dette punktet står nå.

Oslo, 17. September 2015
Forskningsetisk utvalg ved Diakonhjemmet Høgskole
Ved leder Anne Raustøl